

ש"ס י"א:

ולימא הלכה כר"י ע"כ. לכאורה קשה וכי לא ידע המקשן דלוי לא ס"ל כר"י ונראה משום דבכמה מקומות מקשה בגמרא הלכתא למשיחא... וע"כ מקשה הגמרא ולימא הלכה כר"י וממילא ידעינן דהיינו לגבי ראש השנה ע"ז מתרץ אי הוה אמר הלכה כר"י ה"א דקאי ג"כ על יובל ובאמת לא ס"ל ללוי כר"י גבי יובל.

תעניות	יובל	ראש השנה	
איל כפוף	יעל פשוט (גז"ש מ"ה)	יעל פשוט	ת"ק
ר' ריטב"א	יעל פשוט (אין לו גז"ש מ"ה)	איל כפוף	ר' יהודה
יעל פשוט	איל כפוף (גז"ש מ"ה)	איל כפוף	ר' לוי

ע"ע:

גמרא מ"ס בר"ה כמה דכייף אינש דעתיה טפי מעלי. מפרש"י ותוס' נראה דל"ג תיבת דעתיה... ויהיה מכאן סמך גדול להמתפללין בר"ה ויו"כ בכריעה.

ר"טב"א

וחיזין לר' יהודה דלא איירי בענין התעניות, ויש אומרים דכיון דלא פליג מודה הוא לת"ק דבתעניות בשל זכרים ודינן לדבריו כראש השנה לדלידיה דמי טפי מיובל שהוא דרך חירות. וק"ל א"כ ר' לוי דאמר ובתעניות בפשוטין כדאיתא במקצת נוסחי דאמר כמאן לא תנא קמא ולא ר' יהודה. ויש אומרים דר' לוי אף בפשוטין קאמר לאפוקי דלא בעינן דוקא בכפופין כראש השנה, א"כ ר' לוי פליג וסבר דפשוטין דוקא עדיפא להיכירא בעלמא. ויותר היה נ"ל דר' יהודה בתעניות פשוטין בעי דלכו"ע מפלגינן בין תקיעות דר"ה ושל תעניות דהני דאורייתא והני דרבנן, ולהכי לא חייש לפרושי אלא [רמז] לה במאי דקתני בר"ה תוקעין בשל זכרים כלומר ולא בתעניות, ונקט יובל לפשוטין להדיא משום דאיירי ביה ת"ק דידיה, ור' לוי דאמר כר' יהודה.

התוקע לתוך הבור

ר"ן (ג' ע"א ב"ב פ"ה ה"י)

כתב הרב רבינו האי גאון ז"ל שדברים הללו היו לריכין להן זימני הגזירה והמלכות שהיו מתיראין מהן מלתקוע בגלוי.

הרב ראובן מרגליות (ניסוד המשנה ועריכתה, עמ' כג הערה יא):

והדברים האלו יאירו הרבה הלכות תלמודיות באפני קיום המצות אשר נראות כזרות, בעוד שבאמת חקרו עליהן כשלא היה באפשרות לקיים המצות והוכרחו לעשות בשינוי.

תקיעה בחצוצרות בתעניות

ר"טב"א (א"ח ח"א סימן קס"ט)

נהגו בצרפת שלא לתקוע לעולם בתענית צבור כיון שאין לנו חצוצרות.

אגרות משה (או"ח ח"א סימן קס"ט)

מה שהקשה כתר"ה על מה שכתב הריטב"א שלפי הסברא שצריך חצוצרות בתענית נהגו בצרפת שלא לתקוע לעולם בתענית צבור כיון שאין לנו חצוצרות, וכי אין אנו יכולים לעשות חצוצרות של כסף, הנה לע"ד משמע שלהסוברים שהתקיעה היא בחצוצרות צריך דוקא באלו החצוצרות שנעשו לתקוע בהם במקדש דוקא.

גודל מינימלי של שופר

ר"א ע"ב (פ"ג ע"א ו')

וכמה שיעור תקיעה פי' רבן שמעון בן גמליאל כדי שיאחזנו זידו ויראה לכלאן ולכאן והיינו טפח. כדלמרי' צפרק המפלת (דף כו.) דשיעור שופר טפח ונקט האי ליסנא הכא כדי שיאחזנו התוקע זידו ויראה לכלאן ולכאן לפרש הטעם למה נתנו זו שיעור טפח כדי שיאחזנו התוקע זידו ויראה לכלאן ולכאן ולא יאמרו לתוך ידו הוא תוקע:

ביאור הלכה (סימן תקפ"ו)

ודע דמרא"ש בסוגיין מבואר ששיעור זה אינו אלא מדרבנן כדי שלא יאמרו לתוך ידו הוא תוקע. אכן מדברי תוס' סוכה דף ז' מוכח דס"ל דשיעור טפח הוא מן התורה שהרי אמרו דלא חשיב בהמפלת רק שיעורא דאורייתא ע"ש וכן הוא משמעות לשון רש"י בר"ה דף כ"ח גבי שופר של עיר הנדחת ע"ש. ודע עוד דאף להרא"ש ששיעורא דטפח הוא מדרבנן מ"מ גם לדלידיה צריך שיעור מן התורה כדי שיהיה אפשר לתקוע בו עכ"פ ומשום זה פסלינן שופר של עיר הנדחת דכתותי מיכתת שיעורא.